

KAMNIŠKI OBČAN

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE KAMNIK

LETO IV. ● ŠTEVILKA 4

OKTOBER 1965

CENA 30 DIN

Pogovori o uveljavljanju gospodarskih ukrepov

Občani sodelujejo

Tudi v kamniški občini so v teku široke in živahne razprave o mnogih vprašanjih, ki spremljajo uveljavljanje gospodarske reforme v celoti, in o posameznih ukrepih. Krajevne organizacije socialistične zveze sklicujejo v vseh večjih krajih občine javne tribune, na katerih se občani pogovarjajo o položaju gospodarstva v komunah, o težavah v krajevnih skupnostih, o nerešenih vprašanjih v šolstvu in o številnih drugih problemih. Dosedanje tribune v Črni, Kamniški Bistrici, Tuhinju in na Lokah so opozorile na številna vprašanja in slabosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti. Naj omenimo samo nekatere od teh pripomb.

Delovni kolektivi se bodo morali s svojo proizvodnjo hitreje prilagajati zahtevam trga, tako domačega kot inozemskega. Zaverovanost vase in trmasto vztrajanje pri dosedanem asortimentu izdelkov in načinu proizvodnje bo imelo za marsikatero gospodarsko organizacijo lahko resne posledice.

Ze prva taka tribuna, ki jo je sklicala krajevna organizacija SZDL v Črni, je opozorila na veliko zanimanje občanov za vsa pereča vprašanja, ki spremljajo uveljavljanje novih ukrepov, tako na področju gospodarstva kot na področju družbenih služb in drugod.

Zanimivo je, da so se udeleženci te tribune usmerili predvsem na probleme proizvodnje, zlasti na nekatere probleme, s katerimi se srečujejo v rudniku kaolina Črna. »Čeprav gre ves naš kaolin takorekoč izpod rok v prodajo in po tej plati nimamo skrbi,« so poudarili, »vendar z našo proizvodnjo še ne moremo biti zadovoljni.« Kolektiva rudnika reforma ni presenetila, ampak ga je našla povsem pripravljene za nov položaj. Ta kolektiv si v zadnjem času vse bolj prizadeva izboljšati kvaliteto rude, hkrati pa si z velikimi napori prizadeva povečati asortiment. Menijo namreč, da bi lahko surovino, kot je kaolin, oplemenitili na več načinov in tako dosegli še večji dohodek. Prav zaradi tega, ker želijo čimprej izboljšati svoj tehnološki postopek, uvesti nove načine proizvodnje, nove izdelke itd., hočejo okrepiti zlasti strokovne službe. Doslej so v tem podjetju štipendirali kar 22 ljudi na srednjih in visokih šolah. Prav tako pa nameravajo problemu izobraževanja posvetiti vso pozornost tudi v prihodnosti. Ševeda so poudarili, da bi bilo treba merila za podeljevanje štipendij prilagoditi prizadevanju oziroma uspehu posameznega dijaka ali študenta, ker bodo le na ta način lahko racionalno izrabili sredstva, namenjena za potrebe izobraževanja.

Zelo veliko govorijo občani o preskrbi v občini. Sedanja trgovinska mreža še vedno ni v stanju, čeprav je le našla neko pot naprej, zadostiti vsem potrebam potrošnikov. Največ kritike je na račun trgovine z železnino in elektro-materialom. Ti dve poslovalnici imata zelo majhno izbiro blaga. Zaradi tega morajo potrošniki po iskano blago največkrat v Domžale ali celo v Ljubljano. Morda ne bi bilo odveč, če bi tudi v Kamniku za to blago odprla poslovalnice podjetja zunaj občine. Pri prehrabnih artiklih se to delno že pozna.

Na nekaterih tribunah je ljudje posebno zanimalo, kako je s sredstvi krajevnega samopri-

spevka, ki ga vsi aktivni občani plačujejo od letošnjega aprila dalje. Menijo, da bi bilo treba gospodarjenje s temi sredstvi prepustiti krajevnim skupnostim in poenostaviti postopek pri izplačevanju. Na področju Kamniške Bistrice je bilo več pripomb in vprašanj, zakaj denar, zbran s turistično takso, ne gre turističnim društvom, saj leta brez sredstev ne morejo kaj prida storiti za razvoj turizma. Na Veliki planini še sedaj ni urejeno pobiranje turistične takse v počitniških kočah delovnih kolektivov.

Na Lokah so načeli vprašanje tesnejšega sodelovanja kmetov z Agrokombinom. Pred časom arondirano zemljo je namreč Agrokombinat dal v zakup kmetom, ki so bili voljni podpisati zakupne pogodbe, medtem ko 27 kmetov doslej ni podpisalo teh pogodb. Udeleženci na tej tribuni so poudarjali prednosti sodelovanja z Agrokombinom in predlagali, da bi v kratkem organizirali sestanek med prizadetimi kmeti in predstavniki Agrokombinata. Prav tako so tudi zahtevali, naj krajevna organizacija socialistične zveze čimprej pripravi razgovor o novem zakonu o gospodarjenju z gozdovi. Kmetje želijo imeti čimbolj stvaren odgovor na vprašanje, kdo in kako bo go-

spodaril z gozdovi in lesom na njihovem območju.

Razprave so poleg tega opozorile še na vrsto ostalih odprtih vprašanj, kot so strokovno izobraževanje kadrov v delovnih organizacijah, vprašanje zaposlovanja vajencev, prevoznih otrok v šolo, spremembi občinskega proračuna in še o nekaterih vprašanjih. Veliko je bilo govora tudi o potrebi po racionalnejšem gospodarjenju s sredstvi na področju socialnega zavarovanja in o potrebi po večjem vplivu neposrednih proizvajalcev na urejanje problemov področja zdravstva in socialnega zavarovanja. Povsod so poudarjali, da je sedanja administracija tako v socialnem zavarovanju kot v zdravstvu preobsežna in draga ter bi bilo treba organizacijo teh služb čimbolj poenostaviti.

Kot so pokazali dosedanja pogovori o uveljavljanju novih ukrepov, želijo občani čim tesneje sodelovati pri urejanju vprašanj, tako v okviru svoje krajevne skupnosti kot v okviru vse komune. Tako sodelovanje, ki naj bi bilo trajno in vse bolj poglobljeno, bodo morale tudi v prihodnje omogočati zlasti krajevne organizacije SZDL s prirejanjem javnih tribun, povesetov, pogovorov in podobnih oblik aktivnosti.

France Svetelj

Proračunski dohodki občine bodo manjši za 88 milijonov dinarjev

Ukrepi, ki so bili sprejeti v zvezi z uveljavljanjem gospodarske reforme, pomenijo pravzaprav začetek ustvarjanja novih konceptov našega družbenoekonomskega razvoja. V bistvu gre za radikalno reformo, ki naj postavi našo ekonomiko v okviru objektivne zakonitosti poslovnosti. Ti novi koncepti gospodarjenja pa seveda pomenijo tudi drugačno orientacijo vseh, tako tistih, ki delajo v proizvodnji, kakor tudi tistih, ki delajo na neproizvodnem področju. Predvsem slednje bodo prizadele posledice, saj gre v tem primeru predvsem za splošno in proračunsko potrošnjo, ki je v znatni meri obremenjevala družbeno akumulacijo. Ta resničnost je sedaj postavljena za zahtevo, da se potrošnja postavi v okviru materialnih možnosti, čeprav še niso v popolnosti razčiščeni pojmi, kaj sploh sodi v občinski proračun in v kakšnem obsegu je treba zagotoviti sredstva tistim dejavnostim, ki ostajajo na financiranju iz proračuna.

Z nižjim obremenjevanjem dohodka s proračunskim prispevkom in znižanjem nekaterih drugih prispevkov, se bodo sredstva občinskega proračuna znatno znižala. Tako bo glavni vir proračunskih dohodkov »prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja zaposlenih« zmanjšan od predvidenih 620 milijonov 728.000 na 538.931.000 dinarjev. Zmanjšani pa bodo tudi nekateri drugi dohodki, kot so: prometni davek od zasebnikov, davek na dohodek od premoženja in premožejških pravic, komunalne takse in nekateri drugi dohodki. Z osnutkom predloga rebalansa je predvideno, da bodo skupni proračunski dohodki zmanjšani od predvidenih 992.300.000 na 904 milij. 632.000 dinarjev ali za 8,8%. Po predlogu bi se izdatki porazdelili za posamezne namene, in sicer tako, da se posameznim namenom zaradi objektivnih potreb v predlogu proračuna predvidena sredstva zvišajo.

To so predvsem sredstva za zdravstvo in socialno varstvo.

Znižanje bo občutno prizadelo dejavnost državnih organov, dejavnost družbenopolitičnih organizacij in društev, dejavnost krajevnih skupnosti in komunalno dejavnost. Tem koristnikom se bodo sredstva zmanjšala od 5 do 20%. Skladu za šolstvo občine se bodo sredstva za financiranje osnovnih šol zmanjšala za 5,4%, kar je sicer v nasprotju s stališči družbenopolitičnih činiteljev, vendar občina Kamnik ne bo mogla drugače uravnovesiti svojega proračuna, kot da poseže tudi v sredstva, ki jih je namenila šolstvu. Ob sprejemanju proračuna za leto 1965 je imela občina Kamnik trden namen, da se v znatni meri izboljša materialni položaj šolstva in je namenila osnovnemu šolstvu povprečno za 54,4% več sredstev, kot so jih prejele šole v preteklem letu, čeprav je bilo predvideno zvišanje proračunskih dohodkov le za 20%. Ob rebalansu pa ugotavljamo, da je bil tak porast za šolstvo namenjenih sredstev nerealen.

● Nadaljevanje na 2. strani

Sredstev za strokovno izobraževanje ni!

Gospodarske organizacije morejo po veljavnih predpisih uporabiti 2,5% sredstev od bruto osebnih dohodkov za strokovno izobraževanje. To določilo pa ni mišljeno tako, da gospodarske organizacije v breme teh sredstev prispevajo za šolanje svojih sedanjih in bodočih kadrov — oziroma, da prispevajo sredstva za delo strokovnih šol, ki

jih vzdržujejo gospodarske organizacije posameznih dejavnosti. Mnogo mladine se šola v strokovnih šolah I. stopnje, ki pa so jih dolžne vzdrževati občine. Občine same vskladijo financiranje teh šol z gospodarskimi organizacijami. V prejšnjih letih sta to dolžnost opravljali skupščina okraja Ljubljana in okrajna gospodarska zbor-

nica — zdaj, ko teh institucij ni več, morajo občine organizirati zbiranje sredstev.

Skupščina občine Kamnik je v tem letu priporočila vsem gospodarskim organizacijam, naj združijo 1% (40% od 2,5% možnih) teh sredstev v družbenem skladu za šolstvo občine Kamnik, iz katerega bi poravnali pogodbeno obveznost občine do

medobčinskega sklada za financiranje šol II. stopnje v Ljubljani.

Do sedaj teh pogodb še niso podpisali v podjetju »Kamnik«, »Svitu«, Tovarni usnja in v gostinstvo turističnem podjetju »Velika planina«. Druga podjetja so pogodbe podpisala, vendar jih slabo izpolnjujejo, saj je bilo od pogodbenih obveznosti v višini 33.211.000 dinarjev vplačanih do konca septembra le 10.268.500 din. Posamezne organizacije so izpolnile obveznosti takole:

Gospodarska organizacija	Višina prispevka		Pogodbeni znesek din	1% prisp. (plan. obv.) din	znesek %	Plačila do 30. 9. 1965	
	2,5 % din	1% prisp. (plan. obv.) din				din	%
1. Rudnik kaolina Črna	11.095.000	4.438.000	1.000.000	4,438	22,5	1.000.000	100,0
2. Tovarna »Titan«	34.717.500	13.887.000	8.257.000	13,887	59,5	3.000.000	36,3
3. Tovarna kovanega orodja	3.450.000	1.380.000	1.000.000	1,380	72,5	—	—
4. Podjetje »Kamnik« Kamnik	25.780.000	10.312.000	—	—	—	—	—
5. Ind. komb. »Svit«, Kamnik	14.272.500	5.709.000	—	—	—	—	—
6. Ind. poh. »Stol«, Kamnik	31.332.500	12.533.000	7.500.000	12,533	59,8	—	—
7. »Svilanit« Kamnik	12.427.500	4.971.000	5.000.000	4,971	100,6	2.500.000	50,0
8. Tovarna usnja Kamnik	8.117.500	3.247.000	—	—	—	—	—
9. Živilska industrija Kamnik	1.200.000	480.000	350.000	480	93,8	262.500	58,3
10. »Graditelj« Kamnik	6.097.500	2.439.000	1.800.000	2,439	73,8	1.800.000	100,0
11. »Kočna« Kamnik	4.750.000	1.900.000	1.800.000	1,900	94,7	—	—
12. »Planinka« Kamnik	790.000	316.000	300.000	316	94,9	—	—
13. »Pri Grogu« Kamnik	40.000	16.000	16.000	16	100,0	16.000	100,0
14. »Pod skalco« Kamnik	30.000	12.000	38.000	38	316,7	—	—
15. »Velika Planina« Kamnik	742.500	297.000	—	—	—	—	—
16. »Sloga« Moste	2.182.500	873.000	750.000	873	85,9	375.000	50,0
17. »Menina« Kamnik	2.070.000	828.000	840.000	828	101,4	360.000	42,9
18. »Alprem« Kamnik	4.050.000	1.620.000	1.960.000	1,620	121,0	—	—
19. Mizarska delavnica Motnik	652.500	261.000	250.000	261	95,8	130.000	52,0
20. Lončarska zadruga Mlaka	867.500	347.000	350.000	347	100,9	—	—
21. »Vesna« Kamnik	872.500	349.000	100.000	349	28,7	—	—
22. »Meso« Kamnik	877.500	351.000	300.000	351	85,5	300.000	100,0
23. Zarja Kamnik	2.870.000	1.148.000	900.000	1,148	78,4	525.000	58,3
24. Komun. podjetje Kamnik	1.650.000	660.000	600.000	660	90,9	—	—

Iz tega lahko ugotovimo, da večina gospodarskih organizacij zelo neredno izpolnjuje pogodbene obveznosti, zlasti še, ker nekateri menijo, da te pogodbe nimajo izvršilne moči. Premalo se zavedajo težav, v katerih je strokovno šolstvo prav zaradi tako nerednega izpolnjevanja obljub in pogodb gospodarskih

organizacij, še manj pa posledic, ki nastajajo zaradi takšnega stanja.

Pričakujemo, da bodo samoupravni organi podjetij vpletli v razpravo o vprašanih, ki so posledica gospodarske reforme tudi vprašanja strokovnih šol in kadrov, ki jih te šole vzgajajo.

lega, podjetje pa lahko kot finalist dvigne cene svojim proizvodom le za 5%, potem je jasno, da naše perspektive nikakor niso rožnate.

Odkrivanje notranjih rezerv je brez dvoma eden izmed bistvenih elementov za ublažitev nastalega stanja, vendar nastane problem, kje odkrivati večje rezerve, ko se na tem intenzivno dela vrsto let. Produktivnost dela v zadnjih 8 letih se je povečala za 100%, tako da o kakšnem pomembnejšem zvišanju produktivnosti ne more biti govora. Z uvedbo tehničnih norm, ki tečejo že od leta 1964 dalje, je produktivnost našega delavca na evropskem povprečju. Produktivnost je možno zvišati le z mehanizacijo in avtomatizacijo, za kar so potrebna precej-

šnja finančna sredstva, katerih pa podjetje v sedanji situaciji nima na razpolago.

Nikakor pa ne zanikamo, da še obstajajo rezerve kot prihranek na materialu, pojačana delovna dolžnost in še kaj. Zaradi tega nikakor ne obupujemo, ker imamo zaupanje v našega delavca — proizvajalca in upravljalca, ki bo s svojim elanom in prizadevnostjo uresničil cilje gospodarske reforme.

Neprijetno pri vsem tem pa je dejstvo, da naše podjetje kljub visoki produktivnosti in dobri organizaciji dela, prodani produkciji do konca leta 1965 ter požrtvovalnosti naših delavcev ne bo moglo povisati osebnih dohodkov v taki meri, kot bo to mogoče v drugih podjetjih. Š. F.

Industrija pohištva »STOL« Kamnik in gospodarska reforma

Cene niso obetajoče

Z GOSPODARSKO REFORMO SE JE BISTVENO SPREMENILO FINANČNO IN S TEM TUDI OSTALO POSLOVANJE V PODJETJU. REFORMA JE MOČNO PRIZADELA LESNO INDUSTRIJO IN TO ZLASTI FINALNO PROIZVODNJO, KAMOR PRIŠTEVAMO TUDI PODJETJE

»STOL«

Osnovo vseh gospodarskih sprememb, ki se tičejo našega podjetja, tvorijo predpisi o pariteti dinarja ter zakon o zveznem prometnem davku, na osnovi katerega vsi končni potrošniki naših izdelkov plačajo naslednje prometne davke: zvezni prometni davek na potrošnjo 12%, občinski in republiški ddp na potrošnjo 6% ter republiški dodatek za kritje škode po poplavih 2%, kar znaša skupno 20%. S tem se jasno povišajo

cene naših izdelkov na domačem trgu za vse potrošnike, kar bo brez dvoma vplivalo na potrošnjo.

Z odredbo Zveznega urada za cene so določene najvišje prodajne cene za posamezne gozdne proizvode t. j. hlodovino, ki v prejšnji meri povišuje ceno naše osnovne surovine. Če dodamo k temu še povišanje vseh vrst reprodukcijskega materiala, prevoznih uslug in vsega osta-

Proračunski dohodki občine bodo manjši za 88 milijonov dinarjev

● Nadaljevanje s 1. strani

V znatni meri bremeni proračun odplačevanje kreditov za gradnjo šol in stanovanj, saj znašajo ti izdatki v tem letu 105 milijonov dinarjev. Od kupljenih stanovanj pri stanovanjskem skladu pa bo prejelo šolstvo v tem letu kar 17 stanovanj, od tega pretežno dvosobnih, in je to dokaz, da so stremljenja družbenopolitičnih organov občine Kamnik v resnici v tem, da bi v razdobju nekaj let resnično rešili materialni položaj šol, ki pa se ne očituje samo v višjih osebnih dohodkih, ampak tudi v povečanju zazidalnih površin, učilnic in drugih

vzgojno izobraževalnih prostorov, reševanju stanovanjskega vprašanja kakor tudi v drugih materialnih izdatkih šol.

Čeprav bo potrebno v tem razmeroma kratkem času do konca tega leta uravnovesiti potrebe in želje z dejanskimi možnostmi in jih znižati, pa bo potrebno do sestave proračuna za leto 1966 opraviti na področju proračunske potrošnje določeno selekcijo, da bomo izločili vse, kar danes neupravičeno in nepotrebno bremeni proračun. Le na tak način bomo lahko spravili proračunsko potrošnjo v okvirje realnih zmožnosti.

D. C.

Titan v novih pogojih gospodarjenja

TAKO KOT V DRUGIH PODJETJIH ŠIROM PO SLOVENIJI SO TUDI V TITANU ŽE PRED ČASOM UVIDELI, DA JE MOGOČE TEZAVE IN NESKLADNOSTI V NAŠEM DRUŽBENEM, POSEBEJ PA SE V GOSPODARSKEM RAZVOJU REŠITI LE S KORENITIM IZBOLJŠANJEM GOSPODARJENJA.

O tem v Titanu niso pričeli razpravljati šele v mesecu juliju, ko je bila gospodarska reforma uveljavljena, ampak že več mesecev poprej, okoli novega leta 1965. Glavni pobudnik za to so bile družbeno-politične organizacije in samoupravni organi v tovarni.

Že takoj spomladi letos so v Titanu naredili načrt za čim boljše uveljavitev napovedane gospodarske reforme. Seveda niso zastavili dela na vseh področjih hkrati, ker so vedeli, da tega ne zmorejo. Lotili so se predvsem izboljšanja notranje organizacije podjetja in dela, pričeli pa so tudi z izpopolnjevanjem sistema nagrajevanja. Razen tega so se lotili še ene velike naloge — boljšega izkoriščanja zmogljivosti. V prejšnjih letih so namreč mnogo sredstev vložili v nove stroje in ostalo opremo, ki pa v pričetku leta 1965 še ni dajala toliko izdelkov, kot so pričakovali. Izračunali so, da bi z boljšim izkoriščanjem sedanjih zmogljivosti zvišali proizvodnjo in produktivnost prav toliko, kot če bi kupili še za več sto milijonov dinarjev novih strojev in naprav. Razumljivo je tedaj, da so se v okviru prizadevanja za boljše gospodarjenje še posebej zavzeli za izpolnitev te težke naloge.

Omenili smo že izboljšanje notranje organizacije dela. V ta okvir sodi tudi reorganizacija dela v administraciji. Splošni jugoslovanski problem — preobsežna administracija — namreč tudi Titanu ni prizanesel. Delno so ta problem rešili tako, da so ukinili več delovnih mest v administraciji. Z boljšo organizacijo dela pa so dosegli, da delavci opravljajo samo tista dela, ki so res potrebna za poslovanje tovarne in da administrativni delavci z boljšim izkoriščanjem delovnega časa opravijo več dela kot doslej. Zaradi tega niso nikomur odpovedali delovnega razmerja, ampak so vsem, katerih delovna mesta so bila odpravljena, ponudili ustrezna delovna mesta v proizvodnji.

Drugi pomembnejši ukrep je uvedba nagrajevanja po učinku v strokovnih službah tovarne. Sistem sicer še ni dokončno izdelan, obetajo pa si od njega večje zanimanje strokovnih služb za rezultate proizvodnje, s čimer bo porastla proizvodnja in produktivnost ter osebni dohodek vseh zaposlenih v tovarni. Ko že govorimo o nagrajevanju, naj povemo še to, da so vsem zaposlenim povišali osebne dohodke za 12 1/2 %. Za nadaljnje povišanje pa menijo, da je treba najprej natančno preučiti ekonomski položaj podjetja po gospodarski reformi in šele potem zvišati osebne dohodke v skladu s povečano produktivnostjo dela.

Končno naj spregovorimo še nekaj besed o ukrepu, ki je gotovo najvažnejši in čigar izva-

janje bo zahtevalo veliko časa in veliko pomoč vseh delavcev tovarne. Gre namreč za to, da je treba napredovati predvsem na tehničnem področju mnogo hitreje kot doslej, da bi čimprej dosegli industrijsko razvitejšo državo. V zvezi s tem so v Titanu sklenili, da bodo pri vseh naložbah izrecno pazili na to, da bodo dale čim večjo ekonomsko korist. Produktivnosti ne bodo zviševali samo z nabavljanjem novih strojev in naprav, ampak bodo z analizo in z oblikovanjem dela na posameznih mestih, z izboljšanjem notranjega transporta, boljšim izkoriščanjem transporta, boljšim izkoriščanjem materiala in vrsto drugih ukrepov tudi s sedanji stroji in orodjem proizvedli več kot doslej. Za izvajanje navedenih ukrepov so pripravili obsežen program in po prvih uspešnih sodeč, ga bodo tudi uspešno uresničili.

Doslej smo govorili samo o uspešnih pri uresničevanju gospodarske reforme. Ne bi bilo prav, če ne bi spregovorili tudi o težavah. Mnogo jih je objektivne narave in jih vsi poznamo. Zato o njih ne bomo govorili. Več pa je tako imenovanih subjektivnih težav in nekaj takih naj naštejemo. Prva se je pokazala pri izvajanju sklepa samoupravnih organov o zmanjšanju števila režijskih delovnih mest. Bilo je mnogo intervencij, nekaterih tudi takšnih, ki jih nihče ni pričakoval. Kazalo je že, da sklepa ne bo mogoče uresničiti. Nadaljnja ovira je v slabem sodelovanju med posameznimi službami in posamezniki. Včasih se zdi, da je znotraj tovarniške ograje kar okoli tisoč različnih tovarn. Jasno je, da se trudijo tako stanje izboljšati. Delovno vzdušje v tovarni pa kviri tudi dejstvo, da pri uresničevanju gospodarske reforme le nismo tako dosledni, kot bi morali biti. Prenekateri delavec v Titanu namreč pravi takole: Skrčiti moramo na pri-

mer med drugim v tovarni tudi administracijo, obenem pa moramo razpolnjevati vse večje število različnih (v bistvu enakih!) anket, poročil, analiz in podobno za vse mogoče in nemogoče upravičene in neupravičene zahteve ipd. In dalje: Zakaj moramo zmanjšati število režijskih

dveh mesecih zvedo v Ljubljani, da se njihovega spisa še pritaknili niso, da delovni invalidi na svoje zahteve po reviziji nadomestil za osebne dohodke že od novega leta čakajo na odgovor; da je treba za zidavo nove hiše popisati za več kilogramov papirja in podobno. Od go-

delovnih mest in izboljšati poslovanje, v upravi in družbenih službah pa lepo in mirno delajo naprej po starem? Delavci, ki so npr. zaprosili za pokojnino, po

spodarske reforme smo pričakovali tudi na teh področjih spremembe, toda dočakali jih še nismo dosti.

P. M.

Vpliv gospodarskih sprememb na rezultate poslovanja v podjetju »Kamnik«

KOT VSAKA SPREMEMBA JE TUDI GOSPODARSKA REFORMA VODILA DELOVNE LJUDI K NAJRAZLIČNEJŠIM POJMOVANJEM IN KOMENTARJEM. NE BI MOGLI GOVORITI O KAKŠNEM STRAHU PRED NJO ALI PODOBNEM, PREJ BI LHKO REKLI, DA SMO JO PRIČAKOVALI. VEMO, DA STA CILJ IN URESNIČITEV REFORME TOČNO DOLOČENA, DA JE TO V BISTVU STABILIZACIJA GOSPODARSTVA, KO NAJ BI USTVARILI POGOJE ZA INTENZIVNEJŠE IN PRODUKTIVNO POSLOVANJE TER ŠIRŠE VKLJUČEVANJE V SVETOVNO TRŽIŠČE.

Eden od namenov reforme so tudi spremembe v delitvi dohodka. Tako bi ostalo delovnim organizacijam kar 71 % dohod-

ka, skupnosti pa 29 %, kar je ugodna delitev.

Z upoštevanjem vseh do sedaj znanih elementov, ki jih nare-

kuje gospodarska reforma, smo skušali ugotoviti, kako se bodo novi gospodarski ukrepi kazali na poslovnih rezultatih podjetja. Nimamo na voljo še vseh podatkov, zato vse navedbe zadevajo le planske pokazatelje za leto 1965:

Z gospodarsko reformo je predvideno povečanje prodajnih cen rudarskim in gradbenim razstrelivom v povprečju za 20 %. Zato se planirana vrednost proizvodnje poveča za približno 650 milijonov. Prikazovanje vpliva gospodarske reforme skozi prizmo prodajnih cen in povečanja bruto produkta zaradi zvišanja prodajnih cen bi bilo

● Nadaljevanje na 5. strani

Kako povečati oseb. dohodke?

GOSPODARSKA REFORMA NI NASLA NAŠE DELOVNE SKUPNOSTI NEPRIPRAVLJENE. NA UKREP, KI JE BIL V VIDIKU, SMO SE PRIPRAVLJALI OD DNEVA ZAMRZNJENJA CEN TAKO, DA SMO Z DOBAVITELJI SUROVIN NAVEZALI TESNEJŠE STIKE, SI ZAGOTOVILI REDNEJŠO DOBAVO SUROVIN, PREGLEDALI NOTRANJE REZERVE, SKRATKA, PROUČILI SMO VSE ČINILCE, KI NAJ V BODOČE VPLIVAJO NA BOLJ RENTABILNO IN EKONOMIČNO POSLOVANJE. ORGANI UPRAVLJANJA SO SPREJELI VRSTO KONKRETNIH UKREPOV.

Strokovne službe so takoj izdelale petmesečni plan, pri katerem se morajo upoštevati vsi novi momenti gospodarske reforme. Proučili smo vprašanje formiranja cen, njihovega povišanja, vprašanje izvoza, vprašanje bonifikacij in kondicij. Posebna strokovna komisija je proučila vse stroške in možnosti znižanja teh stroškov, kakor tudi možnosti, da bi bile ekonomske enote ob znižanju proizvodnih stroškov tudi bolj stimulirane za osebne dohodke. Posebno skrb smo posvetili vprašanju nabave drobnega inventarja, materiala za popravila, tujim storitvam, investicijskemu vzdrževanju ter stroškom za izobraževanje. V temu so proučevanja združevanja delovnih mest, kako odpraviti nepotrebno administracijo, pri čemer pa je strogo ločiti strokovno delo od teoretičnega. Delovni čas naj bi zagotovil večjo proizvodnjo v vseh proizvodnih ekonomskih enotah. Proučili in analizirali smo tudi bolezenske izostanke do 30 dni. Planirana sredstva za ekonomsko propagando se smejo v bodoče uporabljati samo za ekonomsko reklamo. Vsako dajanje subvencij iz naslova reklame je ustavljeno. Sredstva iz tega naslova so v petmesečnem planu znatno znižana. Uvedena je skrajna štednja potrošnje električne energije in vode kakor tudi ostalega potrošnega materiala. Pri vseh teh restrikcijah pa je bilo poudarjeno, da ne sme štednja v škodo družbene prehrane, zdravstvene preventive in skrbi za delovnega človeka.

Organi upravljanja niso iskali boljšega poslovnega uspeha v povišanju cen, temveč v resničnih notranjih rezervah. Cene našim izdelkom so se povišale samo v okviru predpisov in to frotirju za 11 %, umetni svili za 4 %, pri izdelkih iz sintetike pa so se cene znižale. Cene surovinam, zlasti bombažu, so se povišale za 37 %.

Približen izračun kaže, da se direktno uvoženemu materialu poveča cena za 39 %, da ne govorimo o povišanju cen premoğu, prevoznim storitvam in električni energiji. Na podlagi teh pokazateljev nam kaže približni izračun, da mora podjetje v obdobju 5 mesecev proizvesti 712.830 m² tkanin. Za to proizvodnjo pa potrebujemo 240.000 kilogramov surovin. Povišanje cen surovinam proti prejšnjim cenam znaša 112.469 din. Povečanje proizvodnih stroškov ob vseh novih gospodarskih pogojih znaša za 75 milijonov več, kakor je bilo planirano. Vsekakor pa so v teh stroških še rezerve, kot npr. investicijsko

vzdrževanje, ki bo odslej izgubilo svojo vlogo.

Drugo vprašanje je, kje naj iščemo sredstva za povečanje osebnih dohodkov. To pomeni, da bi v naši delovni organizaciji potrebovali ca. 43 milijonov din za povečanje osebnih dohodkov na račun zvišanja življenjskih stroškov. Če bi tudi porabili sredstva, ki so nastala z zmanjšanjem družbenih prispevkov, ne bi mogli kriti osebnih dohodkov do tiste višine, ki naj bi članom delovne skupnosti zagarantirali kritje zvišanih življenjskih stroškov. Na to vprašanje je le en odgovor in ta je, da energično pristopimo k zmanjšanju proizvodnih stroškov in k večji produktivnosti. Vprašanje osebnih dohodkov je torej odvisno samo od tega, kako si bomo sami našli sredstva za njih kritje. Niso pa primarno vprašanje, temveč prioriteta pri reševanju problemov, ki nam bodo ustvarili pogoj za boljšo materialno osnovo. Organi upravljanja tudi tega vprašanja niso pustili ob strani in tako je bilo vsem članom izplačano v mesecu avgustu po 7.000 din z namenom, da ljudje ne bodo razpravljali samo o osebnih dohodkih, temveč tudi o delu. Izhajajoč iz načela, da je mogoče spriči nastalih razmer zaradi novih gospodarskih ukrepov dvigniti realne osebne dohodke le s pridnostjo pridobljenimi sredstvi in na podlagi delitve po delu, naj bi se ti povečali povprečno za 15 %, če pa k temu prištejemo še 7.000 din, bi bilo potem povpreče dviga osebnih dohodkov ca. 18 %. Tako povečanje osebnih dohodkov pa je

Pogled na nove prostore podjetja Svilanit

predvsem povezano z uveljavitvijo ukrepov, ki jih je sprejel delavski svet. V primeru, da se izvedejo vsi sprejeti ukrepi, je bilo osvojeno stališče, da se povišanje osebnih dohodkov opravi tako, da prejme vsak član kolektiva linearni pribitek 5.000 dinarjev, preostanek sredstev 15 % pa se deli tako, da se vrednost točke dvigne za 3,88 %. Po taki delitvi bi prejelo najnižje delovno mesto 6.000 din pribitka, a najvišje 9.000 din ali v odstotkih: najnižje 22 %, najvišje 8,5 %. S tako delitvijo so bila

popravljeni tudi nekatera nesorazmerja v osebnih dohodkih, ki so bila nizko ali srednje ocenjena.

Člani delovne skupnosti Svilanita se zavedajo, da ob novem načinu gospodarjenja sedaj dejansko držijo v rokah ne samo sredstva za proizvodnjo, temveč tudi pretežni del akumulacije, ki jo lahko svobodno usmerjajo bodisi za osebno potrošnjo ali razširjeno reprodukcijo. Pomembno je tudi to, da v dani situaciji ne bomo več govorili o dveh vrstah dinarja, to je tistega, ki je vkalkuliran v predmetu proizvoda, in tistega, ki nastaja ob formiranju čistega dohodka. Šele sedaj bodo lahko organi upravljanja nastopali kot resnični gospodarji, ki bodo odločaln tako o notranji strukturi lastne cene kakor tudi o potrošnji sredstev. - da.

IZ GIMNAZIJE

Na gimnaziji je v septembru od 26 dijakov 23 dijakov uspešno opravilo popravni izpit. Tako je skupno izdelalo 166 dijakov ali 91 %, 17 pa jih bo ponavljalo razred. Spričevalo o opravljenem zaključnem izpitu so v jesenskem roku prejeli še Nataša Banič, Francka Drolc in Dunja Vode iz kamniške ter Marija Germek, Brane Habjan in Ivana Janežič iz domžalske občine. Tako je bilo vseh 41 maturantov uspešnih.

V novem šolskem letu se je vpisalo v gimnazijo 207 dijakov, kar je doslej največje število. V prvi razred se je vpisalo 76 dijakov.

Stoletnica Pierza

V ameriški državi Minnesota so 17. avgusta praznovali 100-letnico ustanovitve občine Pierza, ki ima ime po Kamničanu Francu Pircu. Pirc se je podal v Ameriko, ko je bil star že skoro 50 let in potem, ko je bil v domovini napisal prve slovenske knjige o sadjarstvu, zaradi katerih si je pridobil vzdevek »oče naprednega sadjarstva«. Kot vladni komisar za naseljevanje severnega dela Minnesote je leta 1865 izbral prostor za bodočo naselje, ki mu je dal ime Rich Praizie (Bogata poljana). Tu je bilo od 1870 do 1873 tudi njegovo zadnje službeno mesto, potem pa se je vrnil, star 88 let, v svoj rojstni Kamnik in umrl 1880 v Ljubljani. Leta 1892 so Rich Praizie preimenovali v Pierz, kakor se je Pirc podpisoval v Ameriki.

Stoletnico kraja so praznovali zelo slovesno in ob veliki udelež-

bi prebivalstva. Dogradili so veliko športno dvorano ob gimnazijskem poslopju, ki so ga zgradili ob 100-letnici prihoda Pirca v Minnesoto leta 1952 in ima naziv »Pirčeva spominska šola«. Zgradili so tudi novi dom za stare in onemogle občane, ki stoji ob Kamniški cesti (Kamnik Street). Ob tej priložnosti je tamošnji župni upravitelj in profesor Rev. Robert Voigt napisal zgodovino kraja s kratkim uvodom o Pirčevem življenju in delu. V knjigi, ki ima 20 strani, so tudi slike Kamnika, Malega gradu s hišo, kjer je star Pirčev rojstni dom (Cuzakova hiša v Parmovi ulici), Ljubljane in župnišča v Podbrezju, ki ga je zgradil Pirc in je zaščiteno kot kulturno zgodovinski spomenik. Letošnji »Kamniški zbornik« bo o Pirčevem življenju in delu doma in v Ameriki objavil daljši sestavek.

Z.

Izreden uspeh Lire na mednarodnem tekmovanju v Italiji

Skoraj leto dni so trajale intenzivne priprave kamniške Lire za nastop na velikem mednarodnem tekmovanju amaterskih pevskih zborov v Arezzu v Italiji, ki je bilo v dneh od 26. do 29. avgusta letos. Ze samo vabilo k udeležbi na tem tekmovanju je bilo za društvo, ki dosega že nekaj let sem lepe uspehe, laskavo potrdilo pevskih kvalitet tega zbora. Seveda je bilo pred nastopom v Arezzu, rojstnem kraju velikega italijanskega renesančnega pesnika F. Petrarce, težko predvidevati, kakšne so možnosti Lire za uspeh na tem širokem in Evropi znanem pevskem tekmovanju, kamor prihajajo leto za letom kar zati svoje znanje najboljši amaterski ansambli iz skoraj vse Evrope. Vendar je Lira več kot izpolnila ne le svoja, ampak tudi pričakovanja vseh Kamničanov s tem, da je v tekmovanju moških zborov dosegla drugo mesto s pripadajočo nagrado.

Tekmovanje — letos je bilo že trinajstič zaporedoma — je potekalo pod pokroviteljstvom predsednika italijanske republike G. Saragata, v častnem predsedstvu pa so bili poleg predsednika italijanskega senata in predsednika vlade še drugi visoki predstavniki italijanskega političnega in kulturnega življenja. Organizacija te vsakoletne prireditve vokalne glasbe je v rokah tamkajšnjega društva prijateljev glasb, strokovno vodstvo in žirijo tekmovanja pa sestavljajo priznani poznavatelji zborovskega petja iz Italije in drugih dežel.

Vseh nastopajočih zborov je bilo letos 35 s skupno okoli tisoč pevci iz Avstrije, Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Grčije, Italije, Jugoslavije, Madžarske, Za-

hodne Nemčije, Španije in Svice. Nekatere države so na tekmovanje poslale več zborov, tako jih je bilo iz Italije 15, iz Grčije in naše države so bili po štirje zbori, trije so prišli iz Bolgarije, po dva iz Španije in Češkoslovaške, vse druge države pa so bile zastopane z enim zborom. Našo državo so letos zastopali: KUD Svetozar Marković iz Novega Sada z mešanim zborom v prvi in četrti kategoriji, KUD Ivan Goran Kovačić iz Zagreba z moškim in mešanim zborom v prvi in četrti kategoriji, RKUD Matko Brajsa-Rasan iz Pulja z ženskim in mešanim zborom v tretji in četrti kategoriji ter moški zbor Lire v prvi in četrti kategoriji. Vsi zbori so bili namreč glede na sestavo — moški, ženski, mešani — in glede na število pevcev ter izvajane skladbe razvrščeni v štiri kategorije.

Tekmovanje je imelo dva dela: prvi del je obsegalo predtekmovanje, ki je bilo izločilnega značaja, v drugem delu pa so zbori, ki se jim je uspelo prebiti v finale, peli za razvrstitev in nagrade od prvega do četrtega mesta. Delo strokovne žirije, katere član je bil tudi Bogdan Babić iz Beograda, je bilo zelo zahtevno in naporno, čeprav so ga v marsičem olajšala dovolj precizna določila, ki so bila vsem nastopajočim pravočasno znana. Le-ta so določala obvezni del programa s pesmijo, avtorjem in priredbo, medtem ko je bila zborom prepuščena izbira drugih dneh ali štirih skladb. Konkurenca je bila v vseh kategorijah izredno huda, saj so bili posamezni zbori med seboj po kvaliteti zelo izenačeni. Zlasti mnogo priznanja občinstva, ki je štiri dni dopoldne na

Naši pevci v Italiji

izločilnih in zvečer na zaključnih nastopih vedno napolnilo zelo akustično dvorano s približno 800 prostori, so poželi madžarski in bolgarski zbori, medtem ko se je ob sicer izvrstnem petju drugih jugoslovanskih zborov edino le kamniški Liri uspelo prebiti v finale in med enajstimi moškimi

zbori iz petih držav zasesti drugo mesto. Uspeh Lire je toliko večji, ker je za najboljšim zborom v tej kategoriji, priznanim Coro Alpi iz Milana, zaostala le za eno samo točko, in ker se je tudi v četrti kategoriji, kjer je nastopilo s svobodno izbiro narodnih pesmi 25 zborov iz vseh držav, uvrstila med prvih deset zborov z malenkostnim zaostankom v točkah za nagradjenimi zbori. Prvo slovensko pevsko društvo z dirigentom Samom Vremšakom je ugajalo zlasti s svojo stilno interpretacijo od prireditelja predpisane štiriglasne Gallusove skladbe *In nomine Jesu* ter prav tako s predpisano troglasno *Banchieri*jevo skladbico *Pantalone e Buratino*, vendar je izpolnilo svojo nalogo tudi z izvedbo E. Adamiča *Ljubici* in V. Mirka *Jutro*, ki sta bili sestavni del programa našega zbora v prvi kategoriji.

Uspeh Lire je nedvomno njen dosednji največji uspeh. Resno in vztrajno delo, disciplina in dobra organizacija v društvu ter sposobnost dirigenta so storiili svoje: Liro smemo danes šteti k najboljšim pevskim zborom ne le v Sloveniji in naši državi, njeno ime je znano v mednarodnem življenju amaterskih vokalnih ansamblov. Ta uspeh je toliko večji tudi zaradi tega, ker dela društvo kljub svoji skoraj stoletni tradiciji v razmeroma mnogo slabših pogojih kot drugi domači ali tuji zbori, ki so nastopili v Arezzu.

Ob njenem velikem uspehu veljajo Liri, njenim pevcem, dirigentu Samu Vremšaku in predsedniku tega društva ing. Albertu Čebulju naše iskrene čestitke, ki se jim pridružujejo tudi želje, da bi zbor v bodoče prav tako uporno delal in našemu občinstvu kmalu spet pripravil svoj koncert.

Zvone Verstovšek
v imenu sveta KPO
občine Kamnik

Vpliv gospodarskih sprememb v podjetju »Kamnik«

● Nadaljevanje s 3. strani

enostransko, če ne bi upoštevali tudi spremenjenih pogojev poslovanja. Gospodarska reforma bo vsekakor povzročila povečanje poslovnih stroškov in močne strukturalne spremembe v kalkulacijah. Cene osnovnim surovinam in ostalemu reprodukcijskemu materialu se bodo močno povečale. To pa bo povzročilo tudi predvideno povečanje cen prometnih storitev v višini 32%. Kako pa se bodo točno gibale cene proizvodov v prihodnje, je težko predvideti, kakor je tudi nemogoče predvideti letih na poslovne stroške. Lahko pričakujemo le njihovo povečanje. Vpliv povečanja materialnih stroškov za osnovne surovine smo ugotovili individualno za vsako surovino glede na normativ porabe materiala, predvidenega povečanja nabavnih cen ter stroškov prevoza. Po oceni predvidevamo, da se bodo materialni stroški obratovne režije povečali za 30%, materialni stroški upravno-prodajne režije pa za 10%. Občutno povečanje stroškov izdelavnega materiala tam, kjer uporabljamo uvozne surovine, je nastala tudi zaradi povečanih stroškov uvoza, kar je posledica spremenjenega deviznega tečaja.

Ko ugotavljamo splošno povečanje stroškov poslovanja, moramo na drugi strani upoštevati, da so se nekateri stroški z

novimi gospodarskimi ukrepi znižali. Tako se je znižala obrestna mera za poslovni sklad od sedanjih 6 na 4%, kar znaša približno 31 milijonov. Z novimi ukrepi je tudi predvideno znižanje prispevkov iz osebnih dohodkov. Prispevek za socialno zavarovanje se bo znižal za 24,5%, proračunski prispevek pa od sedanjih 17,7% na 10,5%. Skupno znižanje prispevkov iz OD znaša 11%. Z gospodarsko reformo se uvaja nov prispevek iz osebnih dohodkov za skupne rezerve v višini 2%. Tako znaša dejansko znižanje prispevkov iz OD le 9%, kar predstavlja še 32 milijonov prihranka.

Na podlagi vseh izračunov lahko ugotovimo, da povečanja oziroma znižanja posameznih kategorij prinašajo podjetju pozitivno razliko dobrih 270 milijonov, da pa se bo ta razlika lahko še dvignila ali znižala, ko bodo realizirani vsi činitelji reforme.

Zaradi nastalih gospodarskih sprememb smo proučili tudi delitev osebnih dohodkov. Delitveno razmerje čistega dohodka je znašalo doslej za OD 61%, za sklade 39%, kar znese od vsote pridobljenih sredstev z gospodarsko reformo bruto okrog 80 milijonov za drugo polletje. Iz tega sledi, da bi se OD povečali za 20% glede na oceno delovnega mesta vključno z dodatkom za nevarno delo. Pri iska-

nju najboljše rešitve za delitev razpoložljivih sredstev so člani kolektiva menili, da bi procentualno povečanje OD pomenilo eno skrajnost, povečanje OD v enakih zneskih pa drugo skrajnost. Zato smo se odločili za kompromisno sredino med linearnim in procentualnim povečanjem. Vsem članom kolektiva smo povečali OD za 5.000 dinarjev, kar je naneslo približno 10% od razpoložljive vsote, ki smo jo imeli na voljo, razliko 10% pa smo preračunali v očno delovnih mest. Na podlagi take razdelitve se je prejšnji razpon OD, ki je bil 1:3,8, spremenil v toliko, da znaša sedaj 1:3,4, kar je vsekakor zelo ugodno delitveno razmerje. Glede na življenjske stroške, ki so se povečali najmanj za 30%, bo potrebno v kolektivu poiskati nove vire povečanja OD. Rezerve so predvsem v boljši organizaciji dela. Zato so organi upravljanja sprejeli predlog članov kolektiva, da takoj pripravimo program, kako in kje bi lahko drugače in ceneje proizvajali oziroma, kje imamo še neizkoriščene rezerve. Pri tem bo prišlo do izraza smotrnejše nagrajevanje in vse drugo, kar je doslej šepalo ali bilo sporno. Današnji položaj v gospodarstvu nas sili, da se vse bolj zanašamo nase, na lastne možnosti in na lastne rezerve.

M. H.

Tri tisoč let star grob

Pred kratkim je kamniški muzej izpopolnil svojo arheološko zbirko z novo, zelo pomembno najdbo. Na parceli številka 707/16 k. o. Kamnik je pri kopanju temeljev za enodružinsko hišo našel Stane Uršič žgan grob. O najdbi je takoj obvestil Muzej Kamnik.

Grob pripada najstarejši fazi kulture žarnih grobišč, ki ima svoj izvor verjetno nekje na se-

vernem Balkanu in Obdonavju. Nosilci kulture žarnih grobišč so se pojavili v 12. stol. pred št., njihova spodnja časovna meja pa je leto 800 pred št. Kultura žarnih grobišč je bila na prelomu drugega v prvo tisočletje pred štetjem široko razprostranjena: od Rhone in severnega dela Nemčije, med Karpati in severnim delom Balkana, severno Italijo, južno Francijo,

severno Španijo in področij ob Severnem morju. Glavna značilnost te kulture je sežig pokojnika in pokop pepela v žari, h kateri so priložili pokojnikove predmete: nakit, posode s hrano itd. Žaro s pepelom so nato prekrili s kamnitno ploščo in jo skupaj s prdatki zakopali v zemljo. Z najdbo v Kamniku smo dobili v Sloveniji najstarejšo fazo kulture žarnih grobišč.

Že več kot leto dni je na lokacijskih odločbah, ki jih izdaja gradbeni oddelek SOB Kamnik klavzula, ki opozarja občane na morebitne arheološke najdbe pri zemeljskih delih. Naš teren je namreč zelo bogat z arheološkimi najdbami, ki nam povedo, kdaj in kdo je živel na tem ozemlju. Prav zaradi velikega števila arheoloških najdb in njihove pomembnosti ne samo za našo lokalno, ampak za celotno zgodovino, naprošamo vse, ki bi pri zemeljskih delih našli ostanke hiš (zidove), črepinje, lonce, kovinske predmete, kamne z napismi, človeške kosti, star denar, da o najdbi takoj obvestite kamniški muzej še predno jo dvignete iz zemlje. Pri arheoloških najdbah so namreč osnovnega pomena poleg predmetov tudi okoliščine, v katerih je arheološki predmet najden: globina, zemeljske plasti, lokaliteta. Predmeti se pri nepravilnem odkopu zaradi svoje starosti kaj lahko poškodujejo ali

Tri tisoč let stara žara, ki jo je dobil s pomočjo tov. Uršiča muzej v Kamniku

Pijavšnik so ukrotili

Hudournik Pijavšnik, ki teče mimo nove zgradbe Doma za rehabilitacijo invalidne mladine v Bistrico, je vsa leta povzročal hude preglavice. Zaradi ozke struge in ozkih ovinkov je voda ob hudih nalih udarila čez bregove in je ob gradnji doma napravila celo večmilijonsko škodo, stalno pa je z gramozom zasipala travnike. Zda so speljali novo ravno strugo od ceste na Kratno do izliva v Bistrico. Dno so obložili s polovičnimi betonskimi cevmi, po katerih voda gladko drsi in ima kljub pregradi ob perovski cesti dovolj padca, da sproti odplavlja grušč. Bregove hudournika so obložili z zeleno rušo, tako da je tudi estetski problem uravnave struge rešen na najboljši način. Delo je opravilo mestno komunalno podjetje.

Morda bi kazalo ob cesti postaviti ograjo, ki bi preprečila vsako morebitno nesrečo.

Z.

Fototeka v muzeju

V muzeju so začeli urejati fototeko. V njej bodo zbrali vse stare in nove posnetke krajev v kamniškem, pa tudi domžalskem okolišju, ki sodi pod kamniško muzejsko skupnost. Zbrali bodo tudi slike zanimivih predmetov, znamenj, hiš in drugih znamenitosti na terenu. Lastniki takih posnetkov iz pretekle dobe, ki jim je pri srcu napredek našega muzeja, jih bodo morda radi odstopili za skupno zbirko, v kateri bodo varno ohranjeni za vse čase.

Dr. Pucelj:

S tuberkulozo ni premirja

POPRAVEK

V prejšnji številki je nastala v sestavku »S tuberkulozo ni premirja« neljuba napaka. V tretjem stolpcu se predzadnji odstavek pravilno glasi takole: »Poleg sveže (aktivne) pljučne tuberkuloze smo ugotovili še 330 primerov neaktivne (zazdravljene) tuberkuloze. Od teh pa jih je imel dispanzer 228 že preje v evidenci, tako da je fluorografska akcija odkrila le 102 nova primera inaktivne tuberkuloze.«

(nadaljevanje)

Strokovnjaki svetovne zdravstvene organizacije so izračunali, da izkašljuje tuberkulozne bacile 0,5 - 1% vsega prebivalstva na svetu. Vsaj 15 do 25 milijonov ljudi boleha za jetiko s katero okužuje svojo okolico. V Evropi je Jugoslavija še med državami z velikim številom tuberkuloznih. Celotna Slovenija, kjer je jetike razmeroma malo v primerjavi s sosednjimi republikami, boleha zanjo več kot 40.000 ljudi. Povprečno je vsak stoti Slovenec jetičen. Po statistiki je skoraj polovica slovenske mladine v starosti do 20 let že okužena s tuberkulozo. Od teh lahko računamo, da jih bo zbolelo 1-3%. Škoda, ki jo povzroči vsak tuberkulotik je zaradi dolgotrajnega zdravljenja in nezmožnosti za delo, drage bolniške oskrbine in dragih zdravil ogromna. Če računamo, da je oskrbni dan v bolnišnici do 5000 ali pa še več dinarjev dnevno in da traja zdravljenje samo v bolnišnici 6-12 mesecev, včasih pa tudi do dve leti ali več, so to res veliki stroški. Napačna

je trditev, da tuberkuloza danes ni nobeno vprašanje več in napačno je tudi sklicevanje na sorazmerno majhno umrljivost za tuberkulozo.

Pri sodobnih učinkovitih zdravilih z doslednim in zadosti dolgo trajajočim zdravljenjem lahko ozdravimo vsakega tuberkulotika, če pri tem bolnik sam vztrajno sodeluje. Splošna umrljivost prebivalcev v Sloveniji se je v letih 1950-1960 zmanjšala za 25%, za tuberkulozo pa za 70%. Zadnja leta ne pade več bistveno umrljivost za tuberkulozo. Ta znaša približno 2 na 10.000 prebivalcev. To razmerje velja tudi za našo občino. Več kot umrljivost pa nam pove obolevanje. Pri tem moramo zlasti upoštevati število bolnikov, ki jih odkrijemo na novo vsako leto. Te številke nam povedo, ali bolezen narašča ali upada. Ker je tuberkuloza zelo dolgotrajna bolezen in umrljivost upade zaradi modernega zdravljenja, se starim bolnikom pridružujejo novi v večjem številu, kot jih sproti pozdravimo. Skupno število bolnikov se torej povečuje, četudi je novoodkritih bolnikov lahko vsako leto manj. To se sedaj dogaja pri nas v Sloveniji, ko se starim bolnikom vsako leto pridruži še 4 do 5 tisoč novih. Ti na novo okužujejo svojo okolico, zlasti če kašljajo nehygiensko. To se dogaja zelo pogosto tudi pri ljudeh, pri katerih kaj takega ne bi pričakovali. Higijena in olika zahtevata, da si pri kašljanju in kihanju denemo vedno pred usta robcem. Samo roka nikakor ne zadostuje. Z opljuvano roko prijemamo najprej različne druge predmete in na ta način trosimo lahko raznovrstne kužne kalii, med njimi tudi bacile tu-

berkuloze, ki se nahajajo v naših pljučih in ustih.

O razširjenosti tuberkuloze na nekem področju govori tudi posebni pokazatelj okuženosti (prekužitveni indeks), ki ga izvajamo s tako imenovanim tuberkulinskim preizkusom. Pri tem vbrizgnemo odraslim izvleček iz mrtvih bacilov jetike-takozvani tuberkulin - v kožo podlahti, otrokom pa prilepimo obliž s tuberkulinskim mazilom na kožo leve prsne strani. Po treh dneh odčitamo rezultat preizkusa. Če je ostalo mesto, kamor smo vbrizgnili tuberkulin oziroma prilepili obliž z omenjenim mazilom nespremenjeno, pravimo, da je preizkusna oseba negativno reagirala, kar pomeni, da še ni bila okužena z bacili jetike bodisi prirodno ali z začetnim cepljenjem - tako imenovanim besežiranjem. V teh slučajih moramo vsakogar besežirati, zlasti pa še mladino, ker jo na ta način zaščitimo pred okužbo z bacili jetike, ki se nahajajo v zraku. Če pa je na mestu aplikacije tuberkulina nastopila sprememba na koži v obliki oteklina ali majhnih bulic pomeni, da se je prizadeti že nekoč okužil z bacilom jetike. Tega seveda ni potrebno in ga tudi ne smemo besežirati. Če je v nekem kraju mnogo ljudi na tuberkulin pozitivnih in je med temi mnogo otrok in mladine, je to znamenje, da živijo v okolju tuberkuloznega bolnika, ki izloča bacile jetije in se ne ravna po higienskih in kulturnih predpisih. Pozitivna tuberkulinska reakcija je kot radarske naprave, ki nam naznanjajo nevarnost, za katero ne vemo in morda sploh ne slutimo Okuževanje zdravih ljudi od nepoznatih bolnikov pomeni veliko težavo v našem portituberkuloznem boju.

Svetovna zdravstvena organizacija je predlagala, da bi s tuberkulinskim preizkusom ugotavljali razširjenost tuberkuloze. Cilj boja proti tuberkulozi bi bil v tem, da dosežemo čim

manjše število okužb. Merilo za stopnjo okuženosti na bi bilo tole: ako bi napravili na nekem področju tuberkulinski preizkus na vsej mladini do 18. leta starosti in bi samo 1% otrok pokazal pozitivno tuberkulinsko reakcijo, potem bi smeli reči, da smo za tisto področje izločili tuberkulozo kot bolezen, da tuberkuloza ni več množična bolezen. Nato bi lahko usmerili vsa prizadevanja za njeno popolno iztrebljanje. Do sedaj ni doseglo te norme še nobena država, niti tiste, ki imajo najmanj tuberkuloze (Nizozemska, Danska, ZDA). Kje smo šele mi, ko dosega tuberkulinski preizkus pri polovici slovenske mladine v starosti do 20 let 50% pozitivnosti. Vendar ne smemo vreči puške v koruzo, saj imamo danes na razpolago štiri močna sredstva za doseg te ciljev:

1. zgodnje odkrivanje jetike še v začetnem stadiju bolezni;
2. sodobno in moderno zdravljenje;
3. besežiranje neokuženih otrok in mladine ter
4. kemoprofilaksa ogroženih oseb (zaščitno zdravljenje).

Pogostne fluorografske akcije s čim več odstotnim odzivom so najuspešnejše sredstvo za odkrivanje tuberkuloze. V veliko pomoč nam je tudi patrolna služba: obiski medicinskih sester na terenu in iskanje bolnikov, redno prijavljanje bolnikov in zaradi zdravja sumljivih oseb, za kar naj bi boleč zdravstvenega kadra skrbelo vse prebivalstvo in različne organizacije zlasti Rdeči križ. Posebno pozornost je treba posvetiti osebam, ki živijo v stiku z bolnikom, kar imenujemo s strokovnim izrazom »kontakt« (svojec, sodelavec, šolarji, zdravstveni delavci, osebje v specialnih bolnicah za tuberkulozne bolnike itd.) Tem je treba brezpogojno napraviti tuberkulinski preizkus in če nanj reagirajo negativno, jih takoj besežirati. Vse te smo dolžni povabiti na pre-

Ob 70-letnici Fanike Kratnarjeve

V nepretrgani delovni vneti, s čopičem v roki sredi umetnin v svojem ateljeju, je praznovala 9. oktobra svojo 70-letnico Fanika Kratnarjeva, upokojena uslužbenka davčne uprave in najvnetejša pobornica lepih umetnosti v našem mestu.

Ze od zgodnje mladosti je raslo njeno zanimanje za zgodovino in umetnost, zato si je nabrala občudovanja vredno znanje z vseh področij umetnosti. Nič ji ni ostalo skrito in tuje iz preteklosti rojstnega Kamnika, v svoji knjižnici in zbirki starin pa je zbrala skoraj vse, kar zadeva lepe umetnosti in pa zgodovino kamniškega okoliša. Ljubezen in velik smisel za slikarstvo sta jo že zgodaj navdihnili, da je segla po čopiču. Njena tihožitja, krajine in portreti razodevajo tenkočutnost umetnika, ki mu je več tiho uživanje umetnine kot pa javno priznanje. Zato smo njena dela redkeje srečevali na razstavah, tem pogosteje pa umetnico samo pri organiziranju in urejevanju razstav in umetniških prireditvev.

Dragoceno je bilo tudi njeno sodelovanje v povojni dobi, ko je za najbolj uspele prireditve na kamniškem gledališkem odru oskrbela kulise, prav tako pa je zaslužna pri reševanju in čuvarstvu pomembnih kamniških zgodovinskih predmetov in knjig.

Rada posreduje svoje dragocene izkušnje in znanje vsakomur, ki išče nasvetov in podatkov. Kot član muzejskega sveta je vneto delala pri organizaciji in ustanovitvi muzeja, ki še vedno uživa njeno naklonjenost in sodelovanje.

Fanika Kratnarjeva

Zaslužni Kamničanki Faniki Kratnarjevi veljajo naše iskrene čestitke!

Ivan Zika

Pomagajmo prizadetim!

Po sklepu Centralnega odbora jugoslovanskega Rdečega križa in Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije, da naj se organizirajo preko občinskih odborov Rdečega križa akcije za pomoč prizadetim prebivalcem ob elementarnih nesrečah, vodi tako akcijo v kamniški komuni Občinski odbor RK poleg komisije za pomoč prizadetim prebivalcem. Aktivisti Rdečega križa ali drugih organizacij vas bodo obiskali na terenu. Zbirali bodo: denar, živila, oblačila, posteljnino, stanovanjsko opremo, kuhinjsko opremo, predmete za osebno rabo, knjige, športno opremo, material za obnovo domov, prevozne usluge itd. Prosimo, da tem ljudem ne odklonite pomoči. Povsod se najdejo dobri in uporabni predmeti, ki jih lahko pogrešajo skoraj v vsaki družini. Zamislimo se v položaj prizadetih, ki so izgubili vse ali skoraj vse od strehe nad glavo do osebnih predmetov. Bliža se zima in z njo mrz. Kaj bo z otroki, ki nimajo najnujnejših oblačil, obutve, niti potrebne hrane in niti sredstev, da bi lahko te stvari nabavili? Pridelki na poljih pa so v nekaterih krajih 100 % uničeni.

Zelimo, da ta akcija pri nas ne ostane samo na začetku. Vse tiste, ki jih aktivisti ne bodo obiskali na domu, prosimo, da prinesejo darove v pisarno Krajevne skupnosti Kamnik, ki je odprta vsak dan od 8. do 12. ure, ali pa ob sredah popoldne od 15. do 17. ure v pisarno RK skupščine občine Kamnik soba št. 2. Lahko tudi samo prijavite in imate pripravljeno doma do prihoda aktivistov na teren.

Komisija za pomoč prizadetim pri RK Kamnik

gled v protituberkulozni dispanzer in odrediti vse potrebne ukrepe. Med te spada tudi prej imenovana kemoprofilaksa, ki jo je treba izvajati redno in toliko časa, kakor to odredi dispanzerski zdravnik. Pri zdravljenju tuberkulotikov naletimo tako v bolnišnici kot pri zdravljenju na domu (domiciliarnem zdravljenju) pogosto na velike težave. Praviloma bi morali vsakega na novo odkritega bolnika z aktivno pljučno tuberkulozo poslati v bolnico. Tam bi moral ostati toliko časa, dokler je kužljiv, dokler ima v izpljunku bacile jetike. Velike težave za bolnišnično zdravljenje imamo zlasti pri kmečkem prebivalstvu zaradi pomanjkanja delovne sile. V bolnišnici pritisnjajo ti bolniki za čimprejšnjo odpustitev. Zaradi prezaposlenosti nimajo časa, da bi prihajali na redne kontrolne preglede v dispanzer in po recepte za zdravila, čeprav so ta brezplačna. Zdraviti bi se hoteli v bolnišnicah le v zimskih mesecih. Kot mnogo drugih tuberkuloznih bolnikov tudi oni ne vzamejo bolezni resno, ker so se sorazmerno hitro popravili, izgubili temperaturo, ne čutijo nobenih bolečin in prenehal je kašelj.

Pljučna tuberkuloza ima to napako, da ne povzroča bolečin in da zaradi modernega zdravljenja ne pride do vznemirljivih pojavov kot je krvav kašelj, udiranje krvi iz pljuč, mučen kašelj, slab tek, visoka temperatura, splošna oslabelost itd.

V zadnjih desetletjih je farmacevtska industrija pripravila učinkovita zdravila proti jetiki. Najbolj znana je tako imenovana klasična trojica zdravil: Streptomycin, Evtizon in PAS. Če hočemo pri zdravljenju tuberkuloze doseči uspeh jo moramo napadati s čim številnejšim orožjem in z močnimi akcijami. Zelo važno je, da prejema bolnik že takoj v začetku ta klasična zdravila, ki jih imenujemo tudi antituberkulotike I. razreda v zadostnih količinah in dovolj dolgo.

Pri tem mora biti bolnik sam vztrajen nepopustljiv. V tem smislu morata nanj vplivati zdravnik in bolnikova okolica. Na ta način dosežemo s krepkimi udarci, da bacili jetike poginejo. V nasprotnem primeru bacile samo nekako dražimo. Sčasoma postanejo ti proti zdravilom odporni in zdravila postanejo neučinkoviti. Strokovno pravimo, da so bacili postali rezistenti proti zdravilom. Če se pozneje s temi razistentnimi bacili okuži kaka druga oseba, bodo tudi zdravila neučinkovita, ker so bacili postali proti njej odporni. Na ta način je ta bolnik izgubil krepko orožje najučinkovitejše trojice klasičnih zdravil I. reda. Zdravniki poskušajo takim bolnikom pomagati z drugimi zdravili, antituberkulotiki II. reda, ki pa niso tako učinkovite in ki čestokrat povzročajo komplikacije na različnih organih, zlasti na jetrih in živčevju in jih je treba zaradi tega dati previdno le v bolnišnicah, kjer so možni potrebni kontrolni pregledi zlasti glede pravnega delovanja jeter. Zato se moramo proti doslednemu zdravljenju boriti vsi, če hočemo doseči, da bomo tuberkulozo nekoč izkoreninili. Potreba po različnih zaščitnih cepjenjih je postala pri ljudeh popolnoma razumljiva (npr.: proti davici, tetanusu oslovskemu kašlju, kozam, paralizii in drugim). Ravno tako je potrebno zaščitno cepljenje - besežiranje proti tuberkulozi. Ze milijoni in milijoni otrok in mladine so bili cepljeni zoper jetiko po vsem svetu. Dokazano je, da je cepljenje popolnoma brez nevarnosti in da bi zaščitili ljudi proti jetiki in zlasti proti najnevarnejši jetiki možganskih open, ki je bila v prejšnjih letih skoro vedno smrtna ali pa je povzročila težke komplikacije v živčnem sistemu. Ker učinek cepjenja besežiranja od časa do časa ponoviti. Važno je, da besežiramo že novorojenčke. To delajo že po vseh porodnišnicah. Doma rojene otroke in

one, ki iz kakršnegakoli vzroka niso bili besežirani v bolnici, pa v naši občini besežiramo na domu ali pa v protituberkuloznem dispanzerju. V naši državi je besežiranje obvezno in brezplačno; izvaja pa se do 25. leta starosti.

Ze večkrat smo omenili »kontakt«. Rekli smo, da je treba ves »kontakt« povabiti na pregled v protituberkulozni dispanzer in one, ki so za tuberkulin negativni besežirati neglede na starost. Kjer pa je bila reakcija na tuberkulin močno pozitivna, uvedemo kemoprofilakso, v prvi vrsti pa seveda pri mladini. V ta namen predpišemo najmočnejše zdravilo zoper tuberkulozo, to je Evtizon, ki ne povzroča nobenih težav ali sopojavov. Jemati ga je treba po odredbi zdravnika. Močno pozitivna reakcija na tuberkulin nam da sumiti, da neke obstaja neko skrivno tuberkulozno žarišče, ki poteka brez kakih bolezenskih znakov, ki ga nismo mogli ugotoviti niti pri rentgenskem pregledu ali pri slikanju pljuč. Da to žarišče uničimo, je potrebna kemoprofilaksa. Pri izvajanju kemoprofilakse pri otrokih je potrebno krepko sodelovanje staršev.

Jasno je, da je poleg omenjenih štirih prijemov za preprečevanje tuberkuloze potrebno urejeno in solidno življenje, pravilna prehrana, higijensko stanovanje, boj proti alkoholizmu in nikotinizmu, primeren počitek, rekreacija in druge higijenske mere. Mislim, da je potrebno in koristno, da na koncu omenim še, kako si nekateri nedisciplinirani bolniki drgodi in tudi v naši občini predstavljajo »izkoreninjenje« tuberkuloze. Samo nekaj primerov, ki naj bolj jasno, kdaj lahko pričakujemo, da bo tuberkuloza zginila s sveta!

Bolnik delavec zbolil za tuberkulozo z ranami na pljučih, v izpljunku ugotovimo bacile jetike. Pošljemo ga v bolnišnico. Po 8-mesečnem zdravljenju

se vrne domov v zelo izboljšanim stanju. Pljučni proces je zaustavljen. Odrejeno mu je zdravljenje doma. Ker se počuti sorazmerno zdravega in mu zdravila ne prija, se ne javi več v dispanzerju, čeprav ga kliče močno poslabšanje. Sedaj se spametuje in postane discipliniran bolnik.

Bolnik-kmet zbolil za mokrim vnetjem porebrnice tuberkuloznega izvora. Pošljemo ga v bolnišnico. Proti nasvetu zdravnika zapusti predčasno bolnišnico po 1 mesecu zdravljenja. Doma se zdravi neredno in končno samovoljno prekine zdravljenje. Po 2 letih ponovno zbolil, tokrat dosti huje - z rano na pljučih. Ponovno je poslan v bolnišnico, kjer ostane 5 in pol meseca. Težko prenaša bolnišnični režim, zato je odpuščen z opozorilom, da mora redno hoditi v protituberkulozni dispanzer na kontrolne preglede in po recepte za zdravila. Ker zdravil ne jemlje redno, se mu stanje močno poslabša. V bolnišnico noče zaradi družinskih razmer, pomanjkanja delovne sile in ker se bolnišnice boji. Sel pa bi tja morda jeseni in čez zimo, ker ima takrat čas. Pri nekaterih bolnikih je naša patronažna služba zasledila, da zdravila stojijo v kotu neuporabljena, ali da jih mečejo v smeti ali v grmovje. Drugi zopet pridejo sicer redno po recept, ga pa doma odvržejo. Težave imamo tudi z delavci iz drugih republik, ki odhajajo domov brez dovoljenja v nezdrave razmere in kjer so brez vsake kontrole in zdravljenja.

Ti in še drugi primeri nam pričajo, da bo treba še mnogo temeljite zdravstvene vzgoje, če bomo hoteli izkoreniniti jetiko.

Jubilej Pavla Kemperla

Mnogo je pri nas športnikov, ki so že praznovali 60-letnico svojega življenja, toda le malo je jubilarov, ki bi v teh letih še s takšno prizadevnostjo, aktivnostjo in uspehom sodelovali z mladimi, kot je to uspelo enemu najvidnejših slovenskih alpinistov, načelniku postaje Gorske reševalne službe Kamnik, Pavlu Kemperlu.

Kdo izmed kamniških meščanov in gorjanov Bistriške doline ne pozna tega 60-letnega očeta športnega alpinizma v Kamniku, ki s svojo psihično in fizično klenostjo kot viharnik kljubuje vsem zahtevam starosti. Skoraj sleherni teden ga vidimo, kako v modri vetrovki GRS sam ali s tovariši odhaja v gore. Včasih za svoj užitek, še največkrat pa po težavni in neveseli poti reševalca: iskati in reševati ponesrečenega planinca.

Pavlu Kemperlu so se gore razodele že zelo zgodaj. Z očetom lovcem in klasičnim planincem je kot otrok opravil marsikateri po-

Pavle Kemperle

hod, marsikdaj tudi po brezpotjih skalnih lovišč. Ko je srečaval in opazoval ljubljanske in tuje alpiniste, se mu je prebudila želja po plezanju. Toda takrat je bil skoraj edini v Kamniku nagnjen k temu športu. Počasi mu je uspelo pridobiti prijatelje in nekako pred

tridesetimi leti je uspel v Kamniku organizirati Alpinistični odsek.

Pred vojno je Pavle z različnimi soplezalci plezal prvenstvene smeri v Kompoteli, Planjavi, Brani, Turški gori itd. Največji njegov uspeh predstavlja vzpon po 600 metrov visoki severozapadni steni Rzenika, ki jo je preplezal z Binetom Benkovičem l. 1939. Ta smer je še danes med edinstvenimi in najnevarnejšimi v Sloveniji. Mnogo navez se je moralo že malo nad vstopom obrniti — kolikor vem, je doslej (v 26 letih) uspela ponovitev le eni navezi. To je zadosten dokaz, kaj je zmožgel Kemperle že pred vojno, ko je bila tehnika in oprema alpinista za današnje pojme skrajno slaba.

Tudi po vojni se je takoj vključil v planinsko dejavnost. Pomagal je obnoviti PD Kamnik, kasneje je organiziral tudi ustanovitev PD Jezersko, ves čas je kot aktivni plezalec posegal v dogajanja v naših stenah in napravil vrsto novih smeri ter zahtevnejših ponovitev. Udeležil se je številnih odprav v tuja gorstva (v Avstrijo, Švico, Italijo, Francijo, Bolgarijo), najbolj požrtvovalno pa je deloval in deluje kot gorski reševalec ter načelnik postaje GRS Kamnik, kar je že skoraj 15 let.

Ob ocenjevanju velikega prispevka, ki ga je jubilar dal za razvoj planinstva, alpinizma in gorske reševalne službe, pa ne moremo mimo dveh dejstev.

Prvi v Jugoslaviji je začel pri plezanju skrajno težkih poti uporabljati lesene zagozde Pavle Kemperle. Ta pripomoček je danes alpinistom skoraj za vsakdanjo rabo, toda to je precej zasluga Kemperla, ki je samoiniciativno (brez vpliva tujine) prišel na to misel in o postopku obširno pisal v Planinskem vestniku.

Drugo njegovo pomembno delo je zbiranje arhiva in zgodovine PD Kamnik. Zbral je vse, kar se je dalo najti in napravil arhiv,

kakršnega nima nobeno planinsko društvo v Sloveniji. Žal se vrednosti tega obsežnega dela nekateri kamniški planinci vse premalo zavedajo!

Po marsičem lahko ocenjujemo prizadevanja Pavla Kemperla. Eno je nesporno: vzgojil in izoblikoval je mnogo generacij kamni-

ških alpinistov. Od njega smo dobili pohlep po skrajnostih Rzeniškega ostenja in Glave Planjave. Po njegovih poteh in pod njegovim vplivom se je izoblikovala tudi najmlajša generacija, katere trije predstavniki so danes v Himalaji.

Želim si in prepričan sem, da bomo lahko še mnogo let občudovali prizadevnost našega šestdesetletnega Pavla Kemperla.

D. Čebulj

Uspešna nogometna sezona

Letošnja nogometna sezona je prinesla Kamniškim nogometašem lepe uspehe. Clani so osvojili 2. mesto v SCNL, mladinci pa s bili še uspešnejši in so zasedli 1. mesto. Prav tako so dosegli lep uspeh tudi pionirji z 2. mestom, saj so pustili za seboj mnoge znane slovenske klube.

V spomladanskem delu so Kamniški nogometaši odigrali 10 tekem:

Svoboda : Kamnik 3 : 3 (2 : 1)

V zaostali tekmi jesenskega dela so Kamničani s težavo odvzeli točko borbenim mestnim rivalom.

Koper : Kamnik 0 : 0

Odlična igra obrambe je preprečila, da bi favorizirani domačini dosegli pričakovano zmago.

Kamnik : Sočan 1 : 1 (0 : 0)

Gostje so z boljšo igro presenetili Kamničane, ki ponovno niso uspeli izkoristiti prednost domačega igrišča.

Sava : Kamnik 0 : 1 (0 : 0)

Z uspehom dr. Bogataja in s solidno igro so gostje slovili zaslužen zmago nad — za Kamničane zelo neugodnim nasprotnikom.

Tržič : Kamnik 2 : 0 (0 : 0)

Rezultat bi bil lahko mnogo ugodnejši za Kamničane, če bi napadalci izkoristili le nekaj lepih priložnosti za gol.

Kamnik : Primorje 4 : 1 (2 : 0)

To je bila ena izmed najboljših tekem na domačem igrišču.

Litija : Kamnik 1 : 4 (0 : 0)

To je bila prva zmaga Kamniških nogometašev v Litiji. Odlično se je takrat izkazal napad, v katerem je prvič nastopil bivši igralec Mengša Majdič.

Slavija : Kamnik 3 : 2 (0 : 0)

V borbi za prvo mesto so Kamničani po izenačeni borbi izgubili tekmo in s tem vse nade za prvo mesto. Napadalce je takrat spremljala smola, saj so proti koncu tekme kar trikrat zadeli stavivo.

Kamnik : Svoboda 3 : 0 p. f.

Igralci Svobode so odstopili od nadaljnega tekmovanja in Kamniški gledalci za mestni derby.

Kamnik : Domžale 2 : 1 (1 : 0)

V drugem občinskem derbyju so domačini s precej sreče dosegli zmago in s tem 2. mesto.

V letošnjem prvenstvu so bili domačini vsekakor najbližje uvrstitvi v SNL, vendar so žal prav na domačem igrišču izgubili nekaj pomembnih točk. Najbolj zasluženi za te uspehe so prav gotov najboljši strelec Slapničar, pa tudi Žunič, Urh, Vavpetič in Mali so v marsikateri tekmi z odlično igro največ pripomogli k takemu uspehu. Ob večji resnosti in rednejšem treningu pa bi tudi 1. mesto bilo nemogoče. Popularni trener Berginc pa je s svojim delom največ pripomogel, da je nogomet v Kamniku storil res velik korak naprej.

Mladinci so pokazali res lep nogomet, saj so marsikdaj navdušili Kamniško publiko, tako da je njihovo prvo mesto več kot zaslužen. Trenerju Kusebiču je s trdo roko uspelo v zadnjih sezonah ustvariti moštvo, ki s kolektivno igro žanje uspeh. To daje lepo perspektivo kamniškemu nogometu. Mladince čaka še težka naloga, saj bodo nastopili v kvalifikacijah za vstop v SNL, kjer pa bi se z resnim delom mnogo naučili.

Veliko nadarjenost so pokazali pionirji, kar so z drugim mestom za ljubljansko Olimpijo tudi potrdili. Njim pa bo potrebno posvečati tudi več pozornosti.

Prav agilni so tudi starejši nogometaši, ki so se večkrat predstavili kamniški publiko. Pokazali so, da še vedno niso pozabili nogometu. Njihovi tradicionalni nasprotniki — moštvo sodnikov ima z njimi kaj slabe spomine, saj so vedno premagani.

Prvenstveno nogometno sezono so nogometaši zaključili s tradicionalno tekmo med poročenimi in neporočenimi. Neporočeni so zmagali s 3 : 1, vendar pa je potrebno pohvaliti boljšo igro poročenih.

Nogometna sezona se bo nadaljevala s pokalnimi tekmami, mladinci pa se bodo v kvalifikacijah borili za vstop v SNL.

— sm

ZAKAJ TAKO?

Vsakoletne športne prireditve v počastitev občinskega praznika naše občine so bile prijetna osvežitve v poletnih mesecih, ko je v Kamniku zelo malo prireditev. Zato letošnje »spanje« organizacijskega odbora za te prireditve toliko bolj boode v oči. Ali res ni bilo mogoče organizirati več kot tri prireditve? Od tega je bila organizacija na nogometnem turnirju škandalozna, saj je na »turnirju« sodelovalo le moštvo Domžal (beseda turnir pa ima povsem drug pomen), pa še to ni bilo pravočasno obveščeno, da je tekmovanje za pokal občine Kamnik. Poleg tega pa so športniki, ki so zastopali barve Kamnika na troboju Domžale—Zagorje—Kamnik, nastohpili precej nepravilni.

Tako početje meče kaj slabo luč na kamniški šport. Nerazumljivo je tako mrtvilo, posebno ker so bili pogoji za prire-

ditve, pa čeprav samo v rekreativnem merilu, zares ugodni. Nekdaj tako popularna tekmovanja med kolektivi so popolnoma zamrla. Zanimanje zanje je še vedno, manjka le organizatorjev. Vsekakor pa bi morali biti pobudniki takih tekmovanj klubi, saj bi le od tod dobili nove igralce. Zanimivo je, da so lahko v Domžalah organizirali več kakor 20 športnih prireditev, kjer so tekmovali med seboj kolektivi in športna društva iz vse občine. In tekmovanja so uspela tako v tekmovalnem kot rekreativnem smislu, vzbudila pa so tudi zanimanje med gledalci. Vsekakor dobra popularizacija za šport. Ta primer je res posnemanja vreden in bi se dal izvesti naslednje leto brez težav tudi v Kamniku. Upajmo, da se tedaj ne bo ponovilo mrtvilo ob letošnjem prazniku.

- sm -

Nogometno moštvo Kamnika

ŠPORT

Na pol poti

Letos so kamniški športniki dosegli precej lepih uspehov, ki potrjujejo, da se po nekajletnem zastoju obetajo športu v Kamniku boljši časi, posebno razveseljivo je, da so te uspehe dosegli predvsem mladi športniki, ki imajo pred seboj še dolgo in obetajočo prihodnost.

Pregled najboljših dosežkov kamniških športnikov v letošnji sezoni bi bil takle:

motoristika:

Janko ŠTEFE — državni prvak v kategoriji motorjev do 50cm;

Matevž ŠTEFE — državni prvak v kategoriji avtomobilov do 850 cmm;

Jože MALEŠIČ — tretje mesto na državnem prvenstvu v kategoriji avtomobilov do 850 cmm;

šah:

Marjan KARNER — mladinski šahovski prvak Slovenije;

nogomet:

drugo mesto članov v Slovenski conski nogometni ligi;

prvo mesto mladincev v SCNL, zmaga v tekmovanju za pokal nad prvakom Slovenije Olimpijo, prvo mesto v izbirnih tekmovanjih in uvrstitev v Slovensko nogometno ligo;

drugo mesto pionirjev v ljubljanski ligi;

odbojka:

uvrstitev članov v slovensko odbojgarsko ligo;

tenis:

uvrstitev pionirjev med štiri najboljše v Sloveniji;

smučanje:

Marjan KOPRIVŠEK — drugo mesto na republiškem prvenstvu v smučarskih skokih za pionirje;

Branka MALI — drugo mesto na republiškem prvenstvu v alpskih disciplinah za pionirke;

tretje mesto mlajših pionirjev med 15 najboljšimi v Sloveniji; četrto mesto pionirjev v ekipnem merilu.

Vsi ti uspehi naših mladih športnikov kažejo, da je delo z najmlajšimi že rodilo sadove. Klubi so izbrali pravo pot, zato je treba dati vsem aktivnim športnim delavcem priznanje.

Žal pa se nam obeta, da bomo spet na pol poti, saj so se začeli ponavljati dogodki iz prejšnjih let, ko so bile namerano razbite vse športne sekcije v okviru Partizana. Prvi tak pri-

mer, ki kaže te značilnosti, je primer nogometašev — mladincev. Leti so se v kvalifikacijah uvrstili v Slovensko nogometno ligo, vendar so pozneje sodelovanje zaradi pomanjkanja finančnih sredstev odpovedali. Vprašamo se, zakaj so potem sploh sodelovali v izbirnih tekmovanjih — za kar je bilo porabljenih kar precej sredstev — saj so bili pogoji sodelovanja v ligi že mnogo prej znani. Je precej razlogov, ki govorijo za

in proti sodelovanju mladincev v SNL. Nespodbitno je, sta bila večletni trud in vložena sredstva skoraj zaman, saj bo precej teh mladih igralcev prenehalo igrati, ker večina še ni sposobna za napore v članski konkurenci.

Tudi pri alpskih smučarjih je nadaljnji napredek precej otežkočen, saj morajo smučarji nastopati z lastno opremo, ki pa je preslaba za tekmovalne nastope. Tako so bili naši pionirji

na letošnjih nastopih najslabše opremljeni in so funkcionarji drugih klubov izjavljali, da bi bili s primerno opremo mnogo boljši, če že ne najboljši v Sloveniji.

Zaradi gmotnih težav bodo morale tudi nekatere druge sekcije zmanjšati aktivnost, če se ne bodo stvari drugače uredile. Zamujena leta pa pomenijo isto kot uničevanje dosežanega dela in gotovo stagnacijo.

Pred leti so bili športniki in funkcionarji večkrat zavrneni z besedami: »Najprej nekaj pokažite, potem pa bodo sredstva!« Upajmo, da se tisti, ki so to izjavljali, sedaj ne bodo izneverili lastnim geslom.

V Kamniku se že nekaj let skoraj zaman trudijo, da bi organizirali močan osrednji športni organ, to je občinsko zvezo za telesno vzgojo. Doslej je ta organ svojo aktivnost pokazal le kot nekakšna banka za klube, nikakor pa ni postal poglavitni organizator vse športne aktivnosti v občini, povezovalac in usmerjevalec prizadevanj posameznih klubov ter vodilni organ v odnosu do ostalih organizacij v občini.

-en-

Naši športniki

MARJAN KARNER — REPUBLIŠKI SAHOVSKI PRAVK

Obiskali smo letošnjega mladinskega šahovskega prvaka Kamničana Marjana Karnerja in ga zaprosili za nekaj odgovorov.

Tvoj rojstni podatki?

Rojen sem sedemnajstega novembra 1947. leta.

Kdaj si začel igrati šah?

Ko mi je bilo sedem let, sem začel predstavljati šahovske figure.

S kom si igral prve partije in kdo je bil tvoj prvi učitelj?

Najprej sem mnogo igral s Tonetom Trebušakom, pozneje pa sem se vpisal v SK Kamnik.

Tvoj šahovski zbornik?

Mihail Talj.

Kako si pridobil naslov mladinskega republiškega prvaka?

Naslova si nisem priboril tako poceni in odkrito rečeno, pred prvenstvom nanj sploh nisem računal. Ta

Marjan Karner

naslov pa mi je dal tudi možnost igrati za mladinsko reprezentanco Jugoslavije.

Kako bi ti sestavil najboljšo petorko jugoslovanskih šahistov?

Ivkov, Gligolić, Matulović, Parma in Matanović.

Tvoje udejstvovanje v prihodnje?

V kratkem bom igral na dvoboju Jugoslavija : Madžarska, igral pa bom tudi na več manjših turnirjih.

Koliko časa porabiš na teden za šah?

Povprečno kakšnih pet ur na teden.

Tvoje mnenje o uspehu Kurajice na svetovnem mladinskem šahovskem prvenstvu?

Bojan Kurajica je s svojim uspehom — prvo mesto na svetovnem prvenstvu — potrdil kvaliteto jugoslovanskega mladinskega šaha. Doslej smo imeli Jugoslavlani že tri mladinske svetovne prvake: Ivkova, Parma in Kurajico.

M. M.

Rokometašice Kamnika

»KAMNIŠKI OBČAN« glasilo Očnskega odbora SZDL Kamnik — Urejuje uredniški odbor. — Glavni urednik Vinko Dobnikar, odgovorni urednik Dolfe Čebulj, lektor Marija Grzinčič, tehnični urednik Avgust Novak. — Izhaja enkrat mesečno. — Uredništvo in uprava na Delavski univerzi Kamnik, Fužine 10 — Tiska tiskarna »Kočevski tisk« v Kočevju

ZA MESEC AVGUST 1965

● **ROJSTVA:** Beč Vladimir iz Kamnika Volkar Marinka iz Zg. Tuhinja 39.

● **POROKE:** Bajde Franc, delavec, star 28 let iz Zg. Tuhinja št. 12 in Vrankar Marija, delavka, stara 30 let iz Hriba pri Kamniku št. 5; Bremšak France, radiotelevizijski tehnik, star 29 let iz Kanade in Grkman Ivana, usnjarski tehnik, stara 25 let iz Suhadol 7; Globočnik Milan, kmet, star 26 let iz Vogelj in Očepek Ljudmila, kmečka delavka, stara 20 let iz Brega pri Komendi; Guna Igor, veterinarski tehnik, star 22 let iz Kočevja in Trobevšek Stanislava, uslužbenka, stara 20 let iz Kamnika; Kadunc Stanislav, kmečki delavec, star 25 let iz Zg. Tuhinja št. 7 in Urnkar Frančiška, uslužbenka, stara 22 let iz Hriba pri Kamniku št. 5; Lisičić Božidar, pom. uslužbenec, star 26 let iz Kamnika in Kregar Ivanka, uslužbenka, stara 28 let iz Sp. Stranj; Pirš Franc, delavec, star 28 let iz Zg. Tuhinja 9 in Pestotnik Ivana, delavka, stara 23 let iz Malega Hriba 10; Sanabor Franc, kovač, star 23 let iz Mekinj in Demšar Jožica, snovalka, stara 21 let iz Mekinj; Spenko Anton, poklicni gasilec, star 30 let iz Duplice in Omahna Matilda, delavka, stara 21 let iz Duplice; Stupar Franc, avtomehanic, star 20 let iz Klanca 43 in Gombac Stefka, frizerska pomočnica, stara 19 let iz Ljubljane, Riharjeva 19; Vidic Rudolf, avtomehanic, star 27 let iz Podgorja in Baumann Jožica, delavka, stara 19 let iz Podgorja; Virijant Stanislav, šofer, star 25 let iz Buča 28 in Merčun Marija, delavka, stara 22 let iz Srednje vasi št. 3.

● **SMRTI:** Berlec Frančiška, prevžitkarica, stara 80 let iz Duplice; Berlec Anton, prevžitkar, star 66 let iz Golic št. 1; Bervar Andrej, upokojenec, star 70 let iz Motnika št. 5; Bremšak Cecilija, kmetica, stara 59 let iz Križa št. 41; Hribar Franc, delavec, star 45 let iz Godiča; Jeras Frančiška, delavka, stara 24 let iz Mekinj; Kajba Marija, osebna upokojenka, stara 67 let iz Kamnika; Lazar Terezija, družinska upokojenka, stara 86 let iz Kamnika; Omovšek Branko, star 11 mesecev iz Krivčevega; Resnik Ciril, star 6 mesecev iz Brezji; Škerjanc Miha, prevžitkar, star 90 let iz Most 5.

ZA MESEC SEPTEMBER 1965

● **ROJSTVA:** Dacar Rozka, Mali Rakitovec 6; Košir Marinka iz Mekinj; Makše Marko iz Gmajnice št. 30/b; Pibernik Matevž iz Suhadol št. 54;

Stesničar Zdenka iz Sel št. 7 in Toman Jelka iz Volčjega potoka.

● **POROKE:** Balantič Franc, ključavničar, star 24 let iz Godiča in Groznik Ana, učiteljica, stara 21 let iz Stranj; Bodlaj Mihael, mizar, star 32 let iz Zakala in Kodrič Marija, delavka, stara 23 let iz Kleč pri Ljubljani; Cipar Miroslav, delavec, star 24 let iz Bistričice in Močnik Antonija, delavka, stara 26 let iz Bistričice; Cimžar Andrej, pleskar, star 23 let iz Tunjic in Teršelič Vera, uslužbenka, stara 19 let iz Godiča; Fajdiga Alojz, star 21 let, avtomehanic iz Komende 46 in Veselič Katarina, stara 22 let, delavka iz Komende 46; Grntal Franc, mizarski pomočnik, star 34 let iz Krlža in Urbanija Helena, delavka, stara 31 let iz Radomelj; Jakomini Peter, star 26 let, gradbeni delovodja iz Podboršta pri Komendi št. 12 in Letnar Ana, stara 24 let, uslužbenka iz Klanca št. 4; Jerinc Franc, star 22 let, po poklicu zidar, iz Vodič št. 102 in Očepek Marija, stara 23 let, uslužbenka iz Nasovč 25; Juhant Franc, kovinostrugar, star 32 let iz Podboršta in Arnež Ana, šivilja, stara 23 let iz Zg. Stranj; Klun Franc, mizar, star 28 let iz Dortmund, Z. Nemčija in Cilka Grošel, delavka, stara 25 let iz Buča št. 19; Nagode Franc, strojnik, star 32 let iz Zaklanca in Golob Martina, gospodinjska pomočnica, stara 26 let iz Podgorja; Slapnik Janez, delavec, star 25 let iz Mozirja in Zeleznik Marija, krojačica, stara 19 let iz Špitaliča; Stupar Maks, pekovski pomočnik, star 26 let iz Tunjiške Mlake in Storman Marija, uslužbenka, stara 24 let iz Domžal; Vrhovnik Alojzij, mizar, star 35 let iz Koših in Resnik Francka, delavka, stara 32 let iz Mekinj; Vrhovnik Frančišek, star 41 let, tesar iz Tunjic 42 in Podlipnik Marija, stara 41 let, delavka iz Suhadol 39; Zarnik France, star 33 let, šofer iz Suhadol št. 11 in Ovičaj Marija, stara 26 let, kmečka delavka iz Polja št. 23.

● **SMRTI:** Galjot Franc, osebni upokojenec, star 80 let iz Podgorja, Hren Marija, družinska upokojenka, stara 81 let iz Kamnika, Lukan Frančiška, osebna upokojenka, stara 71 let iz Zg. Stranj, Matjan Frančiška, gospodinja, stara 56 let iz Raven št. 4, Peterlin Marija, osebna upokojenka, stara 71 let iz Smarce, Sušnik Slavka, učenka osemletke, stara 14 let iz Podstudenca, Zagar Terezija, družinska upokojenka, stara 82 let iz Črne, Žurbi Polda, gospodinja, stara 62 let iz Smarce.

Četrtošolci na ekskurziji

Četrtošolci kamniške gimnazije so pod vodstvom svojih profesorjev že v septembru opravili svojo maturantsko ekskurzijo, ki je trajala 12 dni. Dijaki IV. a razreda so se popeljali z ladjo vzdolž naše obale v Grčijo, kjer so obiskali Atene, Akropolo in druge znamenite kraje ter se po isti poti vrnili. Dijaki IV. b razreda pa so se peljali z vlakom čez Beograd v Sarajevo in si potem ogledali vso dalmatinsko obalo od Ulcinja do Reke. Ob lepem vremenu so v topli morski vodi s kopanjem užili mnogo zadovoljstva, za katero jih je doma oropalo letošnje deževno poletje. Polni lepih vtisov in obogateni z novimi spoznanji, so se dijaki vrnili z obeh ekskurzij v šolske klopi, kjer jih v letošnjem letu čakajo težki naporji zaključnega izpita. Na sliki: kamniški dijaki v Grčiji.

Pomoč materam

Svet Krajevne skupnosti Kamnik je pred kratkim sprejel sklep o pomoči pri varstvu otrok do 2 let starosti, ker povzroča ta starostna doba največji problem. Zaposlena mati se že pred rojstvom otroka ukvarja z mislijo, kam ga bo dala, ko bo ponovno pričela hoditi v službo. Vprašuje pri sosedih, tetah, znankah in tako dalje. Včasih ji uspe, večkrat pa mora komaj nekaj mesecev star otrok ostati sam doma, ko gre mati v službo. Nekatere ga morajo oddati celo v oddaljene kraje.

Zaradi teh problemov se je Svet Krajevne skupnosti Kamnik odločil pomagati.

Zdaj pa še prošnja do tistih žena in mater, ki so morale zaradi svojih otrok ostati doma kot gospodinje, ter so pripravljene sprejeti še drugega otroka za nekaj ur dnevno v varstvo. O nagradi za to skrb bi se pomenili sami med seboj.

Vsi tisti, ki potrebujejo varstvo, kakor tudi tisti, ki želijo sprejeti otroka za nekaj ur dnevno, naj se javijo v pisarni Krajevne skupnosti Kamnik na razgovor.

Krajevna skupnost Kamnik

ZAHVALA

Družina SUŠNIK iz Podstudenca, Črna pri Kamniku se ob bridki izgubi hčerke Slavice

TOPLO ZAHVALJUJE

vsem, ki so na kakršenkoli način lajšali nejno trpljenje in nam ob hudih trenutkih stali ob strani.

Zahvaljujemo se vsem zdravnikom, posebno pa še zdravnikom iz ambulante v Kamniku dr. Staretu, dr. Zeleznikovi, dr. Cetinu, še posebno pa babici Mariji Sodnikovi za njeno požrtvovalno delo in skrb. Prav tako smo dolžni zahvalo socialnemu skrbstvu za dolgoletno podporo.

Ob pogrebu naše drage hčerke se zahvaljujemo vsem obiskovalcem, darovalcem vencev in cvetja ter vsem znancem, prijateljem in sorodnikom, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Najlepše se zahvaljujemo šolama v Stranjah in na Gozdu, pevskega zboru za žalostinko in učenki za poslovlilni govor. Enako tudi g. župniku za tolažilne besede.

Vsem najlepša hvala

Majhne so te reči ...

Majhne so te reči, pa jih vendar zapišemo, da se ne bi več ponavljale: na primer: avtobusni vozni red proti Tuhinjski dolini. Tuhinjski rojak, ki že desetletja živi v Beogradu, je poleti hotel obiskati rojstni dom v Lokah. Vozni red mu pokaže, da je avtobus ob 13,10 že zamudil, naslednji avtobus v Zgornji Tuhinj in Motnik pa odhaja šele ob 19,38. Išče taksi, ker ima le malo časa za obisk. Seveda, kako naj ve, da vozi ob 14,35 še en avtobus čez Tuhinjsko dolino, če pa ta avtobus ni vpisan pri odhodu v Zg. Tuhinj, Motnik in Vransko, ampak samo pri odhodu v Mozirje! V Mozirje pa

prideš tudi čez Črničev. Kdo naj ve, da je mozirski avtobus pravzaprav druga »tuhinjska avta«, če pa — na voznem redu — nemo obide Tuhinjsko dolino. Z eno samo potezo peresa bi bil vozni red popoln, samo na to čaka že mesece ...

Z.

SLIKE SO OSVEŽILI

Ob strokovnem sodelovanju Zavoda za spomeniško varstvo so v župni cerkvi v Kamniku osvežili in očistili znamenite Jelovškove freske, ki sta jim prah in dim v teku let vzela nekdanjo ostrino in svežino.